

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**In Canonem Sacrificii Missae, Vti & reliquas eiusdem
Partes Brevis Ac Lvcvlenta, & ad pietatem vtilis Expositio**

Veken, Frans van der

Coloniae, 1644

§ 3. De extrema parte Praefationis videlicet de hymno triumphali

urn:nbn:de:hbz:466:1-9878

§. III.

*De extrema parte Præfationis, videlicet
de hymno triumphali,*

SANCTVS, SANCTVS, SANCTVS.

TRiumphalis vocatur hic hymnus
in Liturgijs SS. Iacobi & Marci:
quia duplicem celebrat triumphum,
vnum cœlestem, terrenum alterum.
Primus in illis continetur verbis, quæ
ob deuictam obstinationem perfidi-
amq; Iudaicam diuinæ Maiestati accla-
marunt Seraphini apud Isaiam a: *San-
ctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus
exercituum,* (in Missa retinetur ex He-
bræo vox synonyma Sabaoth) *plena est
omnis terra gloriâ eius.* Alter in sequen-
tibus, quæ Christo Hierosolymam in-
gredienti tanquam Dauidis filio & Mes-
siæ accinebant turbæ b: *Hosanna filio
David, benedictus qui venit in nomine
Domini: hosanna in altissimis.* Quibus
ex

a Isa. 6. b Matth. 21.

ex Scripturâ petitis, vnum alterumve
verbum Ecclesia adiecit.

In primâ hymni parte *Sancti* nomen
ter repetitum, Personarum quidem tri-
nitatem designat, quemadmodum &
illa vox, *Dominus Deus*, in singulari nu-
mero prolata, diuinæ essentiæ vnita-
tem: quæ tamen adduntur de gloriâ
Domini implente terram, & quæ apud
Isaiam præcedunt de Domino sedente
in throno, ac verisimiliter gerente effi-
giem hominis, peculiariter ad Verbi In-
carnationem referuntur. Vnde D. Cy-
rillus a alijsq; existimant, hîc ab Isaiâ vi-
sum esse Christum sedentem ad dexte-
ram Patris: quod congruit cum Ioan-
nis 12. vbi dicitur Isaias eo loco vidisse
gloriam eius, scilicet Christi, & *locutus*
esse de eo. nec desunt, qui ingeniosè ob-
feruent, idcirco hîc apparuisse Seraphin
& alis extremis complicatis medias ex-
plicasse, vt Crucis efformarent figuram:
eoq; signo insinuarunt, tantæ Maiestati
Cru-

a Cyrill. Comm. in Isa.

Crucem non tam à furore Iudæorum, quàm ab amoris incendio per Seraphin adumbrato præparari.

Aptè igitur Sacerdos vtrumque illud Mysterium hì ante oculos habebit, vt pote non præsentis tantùm Sacrificij, sed totius Christianæ religionis fundamentum. Vtq; tantò digniùs diuinum illud trisagion concinat, illud D. Chrysostomi a sibi dictum existimet: *Vnà cum Seraphin canis? Vnà cum Seraphin sta, cum illis alas extende, cum illis regium thronum circumda.* Stet itaque erecto ad Dei laudes animo, constans in eius obsequio, non cadat cum Lucifero, extendat in crucem binas amoris alas, tam corde, quàm corpore crucis mortificationem amplectendo, vt dicere possit cum Apostolo, *Christo confixus sum Cruci*: canat quasi in eodem cum Seraphinis teatro constitutus ante thronum Dei: nulla enim compositio loci, ad omnem deuotionem efficacior.

a Hom. in Seraphin.

Materia autem carminis est Dei Sanctitas & Maiestas, illa infinita & per essentiam Sanctitas, à qua tanquam primo fonte omnis alia sanctitas derivatur: illa tremenda Maiestas, cui omnes exercitus seruiunt; siue mortalium ad Iudaicam perfidiam excindendam armatorum: siue immortalium, ex quibus *a millia millium ministrant ei, & decies millies centena millia assistunt ei.* Id superest, ut Sacerdos, qui tam sancto Numini ministrat, vitæ quoque sanctitatem sectetur, iuxta illud Leuitici *b: Sancti estote, quoniam ego sanctus sum.*

Quod attinet ad alteram hymni partem, Sacerdos, qui prius accesserat ad Ciuitatem Dei uiuentis, Ierusalem caelestem, & multorum millium Angelorum frequentiam, & Ecclesiam primitiuorum, qui conscripti sunt in caelis: iam hîc se confert ad terrestrem Ierusalem, miscetq; se ad turbam plurimam He-

a Dan. 4. b Leuit. 11. c Hebr. 12. d Matth. 22.

San- bræorum antecedentium & sequenti-
 ef- um Christum, vt ex cælo simul terraq;
 pri- discat, quæ vertat in laudem Dei. Hic
 ua- autem audit, & ad præsens epinicion
 nes accommodat Hebræam voculam, O-
 ad *sanna*: de cuius significatione cum
 ar- haud parua sit controuersia, verisimi-
 bus lior sententia obtinet, eam fuisse sol-
 cies lem nem formulam gratulantium, &
 su- fausta acclamantium, qualis apud nos
 Nu- est, *Iô triumphæ, viuat Rex, bene sit*
 ita- *Principi*. Hic enim sensus & Hebrææ
 an- deriuationi conuenit, & turbarum tri-
 umphalem in modum Christum vt Re-
 par- gem excipientium affectui. Quare &
 at c nos vocem illam ingeminantes, ex in-
 tem timo corde Regi omnium, Dominoq;
 age- applaudamus & congratulemur, bo-
 mi- naq; omnia imprecemur. Obuersari
 elis: tunc animo poterunt acclamationes A-
 eru- pocalypticæ a: *Benedictio, & claritas,*
 He- *& sapientia, & gratiarum actio, honor,*
 æo- *& virtus, & fortitudo Deo nostro in sæ-*
 c. 12. *D cula*

17 a Apocal. 7.

*cula seculorum: vel illa breuissima: Vi-
uat IESVS*, quam velut tesseram,
in corde, ore, scriptis semper habuit
vir sanctissimus Franciscus Salesius Epi-
scopus Geneuensis, qui piè scriptis san-
ctèq; gestis id consecutus, vt nulla æ-
tas de ipsius laude, beataq; memoria
conticescat.

Ne tamen hîc fortè zelus prudentiâ
destituatur, annotari breuiter potest,
bona, quæ Regi nostro gratulamur vel
imprecamur, aut esse interna & iam
possessa, aut externa & possidenda.
Hoc autem ad rem præsentem est dis-
crimen, quod ipsi de bonis internis,
iamq; possessis gratulari tantùm possi-
mus, exprimendo gaudium, quod de
illis haurimus. Nisi fortè addamus im-
precationem inefficacem; adeo tamen
sinceram, vt si à nobis ea bona pende-
rent, illa ipsi propria, imò & sempiter-
na facere vellemus. Sed bona externa &
possidenda possumus (quantum est in
nobis) efficaciter desiderare, optando

vt

vt omnes mortales DEVM Christumq;
cognoscant, reuereantur & ament, idq;
pro virili nostrâ procurando & pro-
mouendo.

C A P - V T III.

*De parte Canonis præcedente
Consecrationem.*

PRæfationem excipit illa pars Mis-
sæ, quæ communiter vocatur
Canon, quasi præfixita fixaque re-
gula ab omnibus in celebratione hu-
ius diuini Sacrificij obseruanda. Con-
stat autem, vt testatur Tridentinum,
*cum ex ipsis Domini verbis, tum ex
Apostolorum traditionibus, ac sancto-
rum quoque Pontificum institutioni-
bus.* In quibus quàm grauitè & de-
liberatè processerint, vel inde colligi
potest, quod paucula verba à quibus-
dam Pontificibus Canoni inserta, qua-
si totidem oracula ad perpetuam me-